

Research Paper

Comparing the effect of teaching self-expression skills and teaching self-monitoring strategies on academic engagement in students with learning disabilities

Shahnaz Ahmadi¹ , Ali Sheykholeslami^{2*} & Asghar Nakhostin Goldoost³

1. Ph.D Student of Educational Psychology, Department of Psychology, Ardabil Branch, Islamic Azad University, Ardabil, Iran.
2. Professor, Department of Counseling, Faculty of Educational Sciences and Psychology, University of Mohaghegh Ardabili, Ardabil, Iran.
3. Assistant Professor, Department of Educational Sciences, Ardabil Branch, Islamic Azad University, Ardabil, Iran.

Use your device to scan and read article online

Article Info:
Received: 2024/07/04
Accepted: 2024/11/15
Available Online: 2024/12/18

Citation: Ahmadi, S., Sheykholeslami, A. & Nakhostin Goldoost, A. (2024). [Comparing the effect of teaching self-expression skills and teaching self-monitoring strategies on academic engagement in students with learning disabilities (Persian)]. *Journal of Learning Disabilities*, 14 (1):1-10. <https://doi.org/10.22098/jld.2024.15394.2173>

[10.22098/jld.2024.15394.2173](https://doi.org/10.22098/jld.2024.15394.2173)

Extended Abstract

1. Introduction

Specific learning disabilities are a group of neurodevelopmental disorders characterized by challenges in acquiring academic skills in one or more domains (Chieffo et al., 2023). Specific learning disabilities are identified worldwide by various diagnostic classification systems (World Health Organization, 2019). Students with learning disabilities face various academic challenges (Wang & Chaug, 2022). Most of them are not prepared for the level of hard work, self-control, self-evaluation, decision-making, and goal-setting that are necessary for success in higher education (Goroshit & Hen, 2019). A vital feature for the dynamics of teaching and learning is the academic enthusiasm of students that occurs in the classroom (Watson & Berry, 2022). Students with learning disabilities have less academic enthusiasm than their normal peers. In one study, students with learning disabilities in general education classes were called on less than other students and engaged less in small group work (Cox & Marshall, 2020). Students with learning disabilities have low academic achievement, which can have a negative impact on how they feel about school and themselves (Igbeneghu & Ademokoya, 2020). Self-assertion is defined as a way of thinking and behaving that allows a person to defend their rights while respecting the rights of others (Franklin, 1998). Assertiveness skills training is a form of behavioral therapy that helps people advocate for

themselves to empower themselves in today's terms. Self-expression skill training helps participants to change their negative image, express their thoughts and opinions correctly, act according to their interests, and stand up to their desires without feeling anxious (Aful et al., 2019). In their research titled "Self-expression skill training: academic performance and self-esteem among university students in selected rural areas", Etodike, Ike & Chukwura (2020) reported that self-expression skills are effective on academic performance and self-esteem.

On the other hand, teaching self-monitoring strategies, sometimes referred to as self-assessment, represents a low-cost intervention that is often suitable for students with learning disabilities (Rispoli et al., 2017). Self-monitoring involves observing one's own behavior, recording those observations, and analyzing that data to make decisions about how to improve performance (Brown, McDaniel, & Carey, 2015). Clemons et al. (2016) reported in their research that self-monitoring skills are effective in improving academic performance and academic enthusiasm of students with learning disabilities. Therefore, according to the aforementioned materials and existing research records, the present study was conducted with the aim of comparing the effect of teaching self-expression skills and self-monitoring strategies on the academic enthusiasm of students with learning disabilities.

*Corresponding Author:

Ali Sheykholeslami

Address: Professor, Department of Counseling, University of Mohaghegh Ardabili, Ardabil, Iran.

Tel: +98 (45) 33515526

E-mail: a_sheikholslami@yahoo.com

2. Materials and Methods

The method of the current research was an experiment with a pre-test-post-test design with a control group. The statistical population of this research included all the students enrolled in the learning disabilities center of Ardabil city in the academic year of 2022-2023, from which 45 people were selected by available sampling and after random replacement, they were divided into three experimental groups and a control group (15 people in each group). The data collection tool was the academic engagement questionnaire. The implementation process of self-expression skills and self-monitoring strategies were carried out for 10 one-hour sessions, and the control group did not receive any intervention. The results were analyzed using univariate covariance test.

Table 1. Results of Bonferroni's post hoc test to compare the post-test average of academic enthusiasm in the experimental and control groups

Dependent variable	Group (I)	Group (J)	Difference of means (I-J)	Sig
Passion for education	Self-expression skills	Self-monitoring strategies	3/80	0/001
		Control	5/17	0/001
	Self-monitoring strategies	Control	1/37	0/001

4. Discussion and Conclusion

The present study was conducted with the aim of comparing the effect of teaching self-expression skills and self-monitoring strategies on the academic enthusiasm of students with learning disabilities. One of the findings of this research was that the self-expression skills training program had an effect on the academic enthusiasm of students with learning disabilities, and the students with learning disabilities in the experimental group had more academic enthusiasm than the students with learning disabilities in the control group in the post-test.

In explaining this finding, it can be said that teaching self-expression helps students control their free time with various productive activities (Eratay & Aydoğar, 2015) and improves emotional regulation, social adaptations, academic adaptations, and academic enthusiasm in students. Academic enthusiasm itself is an important academic outcome, improves performance and confirms positive expectations about academic abilities (Mikami et al., 2017).

Another finding of this research was that the educational program of self-monitoring strategies had an effect on the academic enthusiasm of students with learning disabilities, and the students with learning disabilities in the experimental group had more academic enthusiasm than the students with learning disabilities in the control group in the post-test.

In explaining this finding, it can be said that one of the important indicators of students' adaptation is academic enthusiasm or the level of emotional, behavioral or cognitive participation of a person in the academic aspects of school. They reduce significantly. Beyond academic value, academic engagement can protect students from engaging in problematic behaviors such as delinquency and substance use (Rogers, DeLay & Martin, 2017).

Also, the findings of this research showed that there is a significant difference between teaching self-expression skills and self-monitoring strategies on the

3. Results

As can be seen in Table 5, there is a statistically significant difference between both experimental groups (training of self-expression skills and training of self-monitoring strategies) with the control group. Thus, both educational programs have had a significant impact on increasing the academic enthusiasm of students with learning disabilities. Also, there is a statistically significant difference between the two experimental groups (self-expression skills training and self-monitoring strategies training), which indicates that self-expression skills training is more effective than self-monitoring strategies training on the academic enthusiasm of students with learning disabilities.

academic enthusiasm of students with learning disabilities, and self-expression skills are more effective than self-monitoring strategies on the academic enthusiasm of students with learning disabilities. In explaining this finding, it can be said that teaching self-expression techniques enables students to act in their own interest, defend themselves without unnecessary worry, express honest feelings easily, and defend their personal rights without denying the rights of others. An assertive person stands up for what is important to them while respecting what is important to others. Self-expression is also defined as the process of direct and appropriate communication of a person's needs, desires, and opinions without punishing or humiliating others, and it can be used as a tool to introduce and continue social and academic support relationships.

5. Ethical Considerations

Compliance with ethical guidelines

Ethical principles are fully observed in this article. Participants were allowed to withdraw from the study at any time. Also, all participants were aware of the research process and participated in this research with consent and knowledge. According to the agreement, after the completion of the research, the members of the control group also received the implemented intervention.

Funding

This research has not received any financial support from funding organizations in the public, commercial or non-profit sectors.

Authors' contributions

All authors have participated in the design, execution and writing of all parts of this research.

Conflicts of interest

There is no conflict with the full confidence and statements of the authors of this article.

مقاله پژوهشی

مقایسه تاثیر آموزش مهارت‌های ابراز وجود و راهبردهای خودنظارتی بر اشتیاق تحصیلی دانش‌آموزان دارای ناتوانی یادگیری

شهناز احمدی^۱، علی شیخ‌الاسلامی^{۲*} و اصغر نخستین‌گلدوست^۳

۱. دانشجوی دوره دکتری روانشناسی تربیتی، گروه روانشناسی، واحد اردبیل، دانشگاه آزاد اسلامی، اردبیل، ایران.

۲. استاد، گروه مشاوره، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی، دانشگاه محقق اردبیلی، اردبیل، ایران.

۳. استادیار، گروه علوم تربیتی، واحد اردبیل، دانشگاه آزاد اسلامی، اردبیل، ایران.

Use your device to scan
and read article online

ستاددهی: احمدی، ش.، شیخ‌الاسلامی، ع. و نخستین‌گلدوست، ا. (۱۴۰۳). مقایسه تاثیر آموزش مهارت‌های ابراز وجود و راهبردهای خودنظارتی بر اشتیاق تحصیلی دانش‌آموزان دارای ناتوانی یادگیری. فصلنامه ناتوانی‌های یادگیری، ۱۴(۱): ۱۰-۱. <https://doi.org/10.22098/jld.2024.15394.2173>

doi 10.22098/jld.2024.15394.2173

چکیده

اطلاعات مقاله:

تاریخ دریافت: ۱۴۰۳/۰۴/۱۴

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۳/۰۸/۲۵

تاریخ انتشار: ۱۴۰۳/۰۹/۲۸

هدف: پژوهش حاضر با هدف مقایسه‌ی تاثیر آموزش مهارت‌های ابراز وجود و راهبردهای خودنظارتی بر اشتیاق تحصیلی دانش‌آموزان دچار ناتوانی یادگیری انجام گرفت.

روش‌ها: روش پژوهش از نوع آزمایشی با طرح پیش‌آزمون-پس‌آزمون با گروه کنترل بود. جامعه‌ی آماری پژوهش شامل تمامی دانش‌آموزان ثبت‌نام شده در مرکز ناتوانی‌های یادگیری آموزش و پرورش شهر اردبیل در سال تحصیلی ۱۴۰۳-۱۴۰۲ بود که از میان آنها با استفاده از روش نمونه‌گیری در دسترس، ۴۵ نفر انتخاب شده و به صورت تصادفی در دو گروه آزمایش و یک گروه کنترل جایگزین شدند (هر گروه ۱۵ نفر). به یکی از گروه‌های آزمایشی مهارت‌های ابراز وجود و به گروه آزمایشی دیگر راهبردهای خودنظارتی هر کدام به مدت ۱۰ جلسه‌ی یک ساعته آموزش داده شد و گروه کنترل به روال عادی خود ادامه دادند. برای جمع‌آوری داده‌ها، از پرسشنامه‌ی اشتیاق تحصیلی فردریکز، بلومفیلد و پاریس (۲۰۰۴) استفاده شد. داده‌ها با استفاده از آزمون کوواریانس تک‌متغیری و آزمون تعقیبی بنفرونی تجزیه و تحلیل شدند.

یافته‌ها: یافته‌ها نشان داد که هر دو برنامه‌ی آموزشی بر افزایش اشتیاق تحصیلی دانش‌آموزان دچار ناتوانی یادگیری تاثیرگذار بوده‌اند و بین دو گروه آزمایشی با گروه کنترل تفاوت معناداری وجود دارد. همچنین، بین دو گروه آزمایشی نیز تفاوت معناداری وجود داشت و برنامه‌ی آموزشی مهارت‌های ابراز وجود نسبت به برنامه‌ی آموزشی راهبردهای خودنظارتی بر افزایش اشتیاق تحصیلی دانش‌آموزان دچار ناتوانی یادگیری تاثیرگذاری بیشتری داشت.

نتیجه‌گیری: می‌توان نتیجه گرفت که هر دو برنامه‌ی آموزشی مهارت‌های ابراز وجود و راهبردهای خودنظارتی (با اولویت مهارت‌های ابراز وجود) رویکردهای مؤثری برای افزایش اشتیاق تحصیلی دانش‌آموزان دچار ناتوانی یادگیری می‌باشند.

کلیدواژه‌ها:

مهارت‌های ابراز وجود، راهبردهای خودنظارتی، اشتیاق تحصیلی، ناتوانی یادگیری

مقدمه

در سراسر جهان توسط سیستم‌های طبقه‌بندی تشخیصی مختلف شناسایی

1. Specific learning disabilities
2. Chieffo & et al

ناتوانی‌های یادگیری خاص^۱ مجموعه‌ای از اختلالات عصبی رشدی هستند که با چالش‌هایی در کسب مهارت‌های تحصیلی در یک یا چند زمینه مشخص می‌شوند (چیاپو و همکاران^۲، ۲۰۲۳). ناتوانی‌های یادگیری خاص

* نویسنده مسئول:

علی شیخ‌الاسلامی

نشانی: استاد، گروه مشاوره، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی، دانشگاه محقق اردبیلی، اردبیل، ایران.

تلفن: ۳۳۵۱۵۵۲۶ (۴۵) ۹۸+

پست الکترونیکی: a_sheikholslamy@yahoo.com

ناتوانی‌های یادگیری

شده است (سازمان بهداشت جهانی، ۲۰۱۹) و میزان شیوع آن‌ها از ۵ درصد تا ۱۵ درصد در بین کودکان در سن مدرسه متغیر است. در پنجاه سال گذشته از زمانی که ناتوانی‌های یادگیری خاص به طور رسمی به رسمیت شناخته شدند، گام‌های مهمی در زمینه‌ی شناسایی و مداخلات برای ناتوانی‌های یادگیری خاص برداشته شده است (گریگورنکو و همکاران، ۲۰۲۰). با این حال، افراد دچار ناتوانی‌های یادگیری خاص همچنان از نظر پیشرفت تحصیلی از همسالان بدون ناتوانی‌های یادگیری خود عقب هستند (شوارتز و همکاران، ۲۰۱۹). دانش‌آموزان دچار ناتوانی یادگیری با چالش‌های مختلف تحصیلی روبرو هستند (وانگ و چانگ، ۲۰۲۲). این دانش‌آموزان در معرض خطر بالاتری از افت تحصیلی و مسائل مربوط به سلامت روان هستند (ویلیامز و کومار، ۲۰۲۳). دانش‌آموزان دچار ناتوانی یادگیری با طیف وسیعی از مشکلات تحصیلی و اجتماعی در طول تحصیل خود مواجه می‌شوند (گوگان و دنیلز، ۲۰۲۰). اغلب آن‌ها برای سطح سخت کوشی، خودکنترلی، خودارزیابی، تصمیم‌گیری و هدف‌گذاری که برای موفقیت در آموزش عالی لازم است، آمادگی ندارند (گوروشیت و هن، ۲۰۱۹). یکی از مفاهیم جدید در حوزه آموزش و یادگیری، اشتیاق تحصیلی^۷ است (عصاره، پیرانی و زنگنه، ۱۴۰۱) که در کلاس درس اتفاق می‌افتد (واتسون و بری، ۲۰۲۲). اشتیاق تحصیلی با قدرت، فداکاری و جذب در مفهومی متضاد با فرسودگی تحصیلی تعریف می‌شود (کیم، کیم و لی، ۲۰۲۱). اشتیاق تحصیلی به میزان تمرکز دانش‌آموزان بر روی وظایف و مشارکت فعال در طول درس اشاره دارد. میزان مشارکت فعال دانش‌آموزان، عامل مهمی برای یادگیری است، به طوری که بدون اشتیاق تحصیلی، دانش‌آموزان بعید به نظر می‌رسند که از آموزش سود ببرند (لکوا و همکاران، ۲۰۱۹). دانش‌آموزانی که به‌طور منظم سر کلاس حاضر می‌شوند، بر موضوعات یادگیری تمرکز می‌کنند و بر مقررات مدرسه پایبندند در کل نمرات بالایی می‌گیرند و در آزمون‌های استاندارد شده پیشرفت تحصیلی عملکرد بهتری دارند (وانگ و هولکامبی، ۲۰۱۷؛ به نقل از بشرپور و حیدری، ۱۴۰۱). دانش‌آموزان دچار ناتوانی یادگیری نسبت به همسالان عادی خود اشتیاق تحصیلی کمتری دارند. در یک مطالعه، دانش‌آموزان دچار ناتوانی یادگیری که در کلاس‌های آموزش عمومی حضور داشتند، کمتر از دانش‌آموزان دیگر فراخوانده شدند و کمتر درگیر کار گروهی کوچک بودند (کاکس و مارشال، ۲۰۲۰). دانش‌آموزان دارای ناتوانی‌های یادگیری پیشرفت تحصیلی پایینی دارند که می‌تواند تاثیر منفی بر احساس آن‌ها نسبت به مدرسه و خود داشته باشد (ایگبنگو و آدموکویا، ۲۰۲۰). ابراز وجود^{۱۳} به عنوان شیوه‌ای از تفکر و رفتار تعریف می‌شود که به فرد اجازه می‌دهد در عین احترام به حقوق دیگران از حقوق خود دفاع کند. این توانایی بیان مثبت و سازنده‌ی حقوق و نیازهای خود بدون نقض

حقوق دیگران است (فرانکلین، ۱۹۹۸). آموزش مهارت‌های ابراز وجود شکلی از رفتاردرمانی است که به افراد کمک می‌کند تا از خود دفاع کنند تا خود را در اصطلاح امروزی توانمندتر کنند. هدف از آموزش مهارت‌های ابراز وجود، آموزش راهبردهای مناسب برای شناسایی و عمل به خواسته‌ها، نیازها و نظرات به افراد و در عین حال احترام به دیگران است (دانشنامه اختلالات روانی، ۲۰۰۷). از نظر هامد^{۱۴} (۱۹۹۶)، این مبتدی بر یک تکنیک ساختاریافته است که از روش‌های بسیار مشارکتی برای افزایش ظرفیت مراجعان برای داشتن مهارت‌های روابط اجتماعی مؤثر استفاده می‌کند. ابراز وجود یک "بیان حرکتی یا کلامی موجه اجتماعی از احساسات" است (بنوا و ماورودیوا، ۲۰۱۳) و او عدم ابراز وجود را "ترس اجتماعی" نامید؛ بنابراین، وقتی ترس از صحبت قاطعانه از شرکت‌کنندگان با قرار گرفتن در معرض درمان‌ها از بین می‌رود، دانش‌آموزان پس از آن می‌توانند به طور مؤثر با همسالان و معلمان تعامل داشته باشند. آموزش مهارت ابراز وجود به شرکت‌کنندگان کمک می‌کند تا تصویر منفی خود را تغییر دهند، افکار و عقاید خود را به درستی بیان کنند، مطابق علایق خود عمل کنند و بدون احساس اضطراب در مقابل خواسته‌های خود بایستند (افول و اونیسگوا، ۲۰۱۹). آموزش مهارت ابراز وجود به شرکت‌کنندگان کمک می‌کند تا تصویر منفی خود را تغییر دهند، افکار و عقاید خود را به درستی بیان کنند، مطابق علایق خود عمل کنند و بدون احساس اضطراب در مقابل خواسته‌های خود بایستند (افول و همکاران، ۲۰۱۹). عبدالعزیز، دیاب، عودا، الشراکوی و عبدالقادر (۲۰۲۰) در پژوهش خود با عنوان "اثربخشی برنامه‌ی آموزش ابراز وجود بر بهزیستی روانشناختی و درگیری کاری در پرستاران تازه کار روانپزشکی" گزارش دادند که مهارت‌های ابراز وجود بر اشتیاق کاری و بهزیستی روانشناختی اثربخش می‌باشد. اتودایک، آپیک و چوکورا^{۱۵} (۲۰۲۰) در پژوهش خود با عنوان "آموزش مهارت ابراز وجود: عملکرد تحصیلی و عزت‌نفس در میان دانشجویان دانشگاه در مناطق منتخب روستایی" گزارش دادند که مهارت ابراز وجود

1. Grigorenko & et al
2. Schwartz & et al
3. Wang & Chung
4. Williams & Kumar
5. Goegan & Daniels
6. Goroshit & Hen
7. Academic engagement
8. Watson & Berry
9. Kim, Kim & Lee
10. Lekwa & et al
11. Cox & Marshall
12. Igbeneghu & Ademokoya
13. Assertive
14. Flanklin
15. Encyclopedia of Mental Disorders
16. Hammed
17. Peneva & Mavrodieva
18. Ofole & ONYEBIGWA
19. Etodike, Ike & Chukwura

ناتوانی‌های یادگیری

مصاحبه‌ی بالینی بر اساس ملاک‌های راهنمای تشخیصی و آماری اختلال‌های روانی برای ناتوانی‌های یادگیری قرار گرفتند. لازم به ذکر است که از آزمودنی‌ها رضایت‌نامه‌ی کتبی برای شرکت در پژوهش دریافت شد. به منظور تجزیه و تحلیل داده‌ها از نرم‌افزار SPSS25 و از آزمون تحلیل کوواریانس تک‌متغیری استفاده شد. برای گردآوری داده‌ها از ابزارهای زیر استفاده شد.

مصاحبه بالینی ساختاریافته: به منظور بررسی اعتبار و تأیید تشخیص ثبت شده در پرونده‌ی هر دانش‌آموز با ناتوانی یادگیری، مصاحبه‌ی بالینی ساختاریافته بر اساس ملاک‌های مندرج در ویراست پنجم راهنمای تشخیصی و آماری اختلال‌های روانی برای ناتوانی‌های یادگیری خاص برای همه‌ی دانش‌آموزان اجرا گردید (انجمن روان‌پزشکی آمریکا، ۲۰۱۳). لازم به ذکر است که برای تکمیل این روند از تمامی گزارش‌های موجود در پرونده‌ی دانش‌آموز از جمله آزمون‌های هوشی و تشخیصی و گزارش‌های معلمان دروس مختلف نیز بهره گرفته شد.

پرسشنامه اشتیاق تحصیلی فردریکز، بلومنفیلد و پاریس (۲۰۰۴): این پرسشنامه توسط فردریکز و بلومنفیلد و پاریس^۵ (۲۰۰۴)

ساخته شده و دارای ۱۵ گویه است که این گویه‌ها سه خرده‌مقیاس اشتیاق رفتاری، اشتیاق عاطفی و اشتیاق شناختی را می‌سنجند. پاسخ هر کدام از گویه‌ها دارای نمرات یک تا ۵ است که از "هرگز" تا "در تمام اوقات" را شامل می‌شود. طراحان پرسشنامه، ضریب پایایی این مقیاس را ۰/۸۶ گزارش نموده‌اند (فردریکز و همکاران، ۲۰۰۴). روایی این پرسشنامه تأیید شده و پایایی کل پرسشنامه به روش آلفای کرونباخ ۰/۶۶ به دست آمده است (عباسی و همکاران، ۲۰۱۵).

1. Self-monitoring
2. Rispoli
3. Bruhn, McDaniel & Kreigh
4. Rock & Thead
5. Fredricks, Blumenfeld & Paris

بر عملکرد تحصیلی و عزت‌نفس اثربخش می‌باشد. از طرف دیگر، آموزش راهبردهای خودنظارتی^۱ که گاهی به عنوان خودارزیابی از آن یاد می‌شود، نشان‌دهنده‌ی مداخله‌ای کم‌هزینه است که اغلب برای دانش‌آموزانی که دارای ناتوانی یادگیری هستند، مناسب می‌باشد (ریسپولی و همکاران، ۲۰۱۷). خودنظارتی شامل مشاهده‌ی رفتار خود، ثبت آن مشاهدات و تجزیه و تحلیل آن داده‌ها برای تصمیم‌گیری در مورد چگونگی بهبود عملکرد است (برون، مک دانیل و کری، ۲۰۱۵). راک و هدا^۴ (۲۰۰۷) در پژوهش خود نشان دادند که آموزش مهارت‌های خودنظارتی بر اشتیاق تحصیلی اثربخش می‌باشد. کلمونز و همکاران (۲۰۱۶) در پژوهش خود گزارش دادند که مهارت‌های خودنظارتی بر بهبود عملکرد تحصیلی و اشتیاق تحصیلی دانش‌آموزان دارای ناتوانی یادگیری اثربخش می‌باشد. بنابراین، با توجه به مطالب پیش گفته و سوابق پژوهشی موجود، پژوهش حاضر با هدف مقایسه‌ی تاثیر آموزش مهارت‌های ابراز وجود و راهبردهای خودنظارتی بر اشتیاق تحصیلی دانش‌آموزان دچار ناتوانی یادگیری انجام گرفت.

روش پژوهش

پژوهش حاضر از لحاظ هدف، کاربردی و از نظر روش، آزمایشی با طرح پیش‌آزمون-پس‌آزمون با گروه کنترل بود.

جامعه، نمونه و روش نمونه‌گیری: جامعه‌ی آماری پژوهش شامل تمامی دانش‌آموزان ثبت‌نام شده در مرکز ناتوانی‌های یادگیری آموزش و پرورش شهر اردبیل در سال تحصیلی ۱۴۰۳-۱۴۰۲ بود. تعداد ۴۵ نفر با روش نمونه‌گیری در دسترس انتخاب و به روش گمارش تصادفی در گروه‌های آزمایش ۲، ۱ و گروه کنترل جایگزین شدند. پس از نمونه‌گیری برای تأیید تشخیص داده شده، پرونده‌های تمام اعضاء نمونه (نتایج آزمون‌های تشخیصی، آزمون هوشی، گزارشات معلمان و غیره) مورد بررسی قرار گرفت و در کنار آن تمام اعضاء نمونه تحت

جدول ۱. خلاصه جلسات آموزشی مهارت‌های ابراز وجود (سازمان بهداشت جهانی، قتی و همکاران، ۱۳۸۵)

جلسات	شرح جلسات
اول	معرفی کردن اعضاء به یکدیگر و مربی و توضیح علت تشکیل جلسه‌های آموزشی برقرار کردن روابط صمیمانه بین اعضاء گروه و مربی توضیح اهداف شرکت در گروه و همچنین وظایف کلی اعضاء تا آخرین جلسات
دوم	شرح و معرفی کلی مفهوم ابراز وجود و میزان اهمیت آن در روابط و همچنین ارائه‌ی اطلاعات در مورد آن آشنا کردن اعضاء با ویژگی‌های رفتاری ابراز وجود و تمرین کردن آن‌ها معرفی انواع سبک‌های ارتباطی و واکنش به دیگران از جمله پرخاشگر، منفعل، جرأت‌ورز و سلطه‌جو
سوم	حقوق فردی را تشخیص دادن آشنا نمودن اعضاء با انواع روش‌های رفتاری جرات‌ورزانه و تمرین کردن آن

جلسات	شرح جلسات
پنجم	تقاضا کردن و همچنین عدم پذیرش تقاضا را تمرین کردن در موقعیت‌های گوناگون با استفاده از کلمه‌ی من احساسات مثبت و منفی را ابراز کردن و تمرین کردن آن بر روی گفتن نه بدون حس گناه کردن تمرین کردن
ششم	ارائه‌ی تعریف مختصر در مورد اصول منطقی-هیجانی، بررسی افکار غیرمنطقی و آشنا نمودن اعضا مهارت‌هایی همچون گوش دادن، سؤال‌های باز و بسته و تمرین کردن آن‌ها
هفتم	ارائه‌ی تعریف مختصر از تفاوت‌های فردی و ایجاد تمایز افراد از یکدیگر تمرین بر روی ابراز وجود در بیان نمودن عقیده‌ی شخصی و حتی عقایدی که متفاوت با دیگران است
هشتم	تمرین بر روی تعارف کردن و دریافت تعارف افزایش دادن مهارت در نحوه‌ی شروع یک گفتگو و ادامه دادن به آن و ایجاد مهارت در روبه‌رو شدن با سکوت و مشکلاتی که در بحث‌ها و مکالمات احتمالاً به وجود می‌آید و تمرین کردن آن
نهم	با انتقاد دیگران کنار آمدن (روانشناس روش‌های کنار آمدن با انتقاد را توضیح داده و الگوسازی می‌کند)، آشنا شدن با نحوه انتقاد کردن از دیگران و تمرین کردن آن
دهم	مرور کردن تمامی جلسات قبلی تشویق کردن اعضا به ادامه دادن به تمرین‌ها تعیین زمان پس‌آزمون و خداحافظی با اعضا

جدول ۲. خلاصه جلسات آموزشی راهبردهای خودنظارتی (فیروزی، علیزاده و فرخی، ۱۳۹۲)

جلسات	شرح جلسات
اول	برقراری ارتباط با دانش‌آموزان و جلب اعتماد آنان و اقدام به اصلاح نگرش‌های آنان نسبت به مطالعه و ایجاد جو مناسب و امنیت و آسایش خاطر برای شروع آموزش، یادآوری اهمیت مطالعه و آماده کردن دانش‌آموزان برای درگیر شدن با مشکل
دوم	آموزش تعیین اهداف (آموزش دانش‌آموزان برای تعیین اهداف قبل از مطالعه؛ تعیین اهداف به معنای ایجاد یک نقشه یا چهارچوب ذهنی برای مطالعه)
سوم	آموزش تمرکز توجه (آموزش دانش‌آموزان برای توجه به یک عامل اساسی در یادگیری و درک مطلب و رفع اشکالات به هنگام خواندن اینکه کی و کجا بخوانند)
چهارم	آموزش انتخاب راهبردهای یادگیری (راهبرد شناختی، آموزش دانش‌آموزان در خصوص چگونگی مطالعه کردن و استفاده از بعضی راهبردهای شناختی مانند تکرار و مرور، بسط معنایی و سازمان‌دهی و اینکه یک مطلب را می‌توان به روش‌های مختلفی خواند)
پنجم	ارزشیابی از پیشرفت (آموزش دانش‌آموزان برای واری متن برای جبران نقایص و اشکالات خواندن)
ششم	ارزشیابی از پیشرفت (آموزش دانش‌آموزان برای واری متن برای جبران نقایص و اشکالات خواندن (تکرار جلسه پنجم))
هفتم	آموزش سؤال کردن و خودپرسی (آموزش دانش‌آموزان برای درگیر ساختن خود در تعامل فعال با متن، واری اشکالات و اشتباهات در متن و پرسیدن سؤالاتی از قبیل ایده اصلی مطلب چیست؟ آیا مطلب را فهمیده‌ام؟)
هشتم	آموزش سؤال کردن و خودپرسی (آموزش دانش‌آموزان برای درگیر ساختن خود در تعامل فعال با متن، واری اشکالات و اشتباهات در متن و پرسیدن سؤالاتی از قبیل ایده اصلی مطلب چیست؟ آیا مطلب را فهمیده‌ام؟ (تکرار جلسه هفتم))
نهم	آموزش کنترل زمان و مدیریت زمان در مطالعه و نقش آن در یادگیری، آموزش دانش‌آموزان برای تنظیم تعادل زمان و برنامه‌ریزی زمان‌بندی شده برای خواندن
دهم	آموزش کنترل زمان و مدیریت زمان در مطالعه و نقش آن در یادگیری، آموزش دانش‌آموزان برای تنظیم تعادل زمان و برنامه‌ریزی زمان‌بندی شده برای خواندن (تکرار جلسه نهم) تعیین زمان پس‌آزمون و خداحافظی با اعضا

یافته‌ها

میانگین و انحراف معیار سنی گروه مهارت‌های ابراز وجود، گروه راهبردهای خودنظارتی و گروه کنترل به ترتیب $11/05 \pm 11/60$ ، $11/04 \pm 11/66$ و $11/11 \pm 11/66$ بود.

تعداد ۴۵ دانش‌آموز با اختلال یادگیری در دو گروه آزمایش و یک گروه کنترل هر کدام به تعداد ۱۵ نفر در این مطالعه شرکت داشتند.

جدول ۳. میانگین و انحراف معیار نمرات اشتیاق تحصیلی دانش‌آموزان دچار ناتوانی یادگیری سه گروه در پیش‌آزمون و پس‌آزمون

متغیر	مراحل	گروه مهارت‌های ابراز وجود	گروه راهبردهای خودنظارتی	گروه کنترل
		M±SD	M±SD	M±SD
اشتیاق تحصیلی	پیش‌آزمون	۲۶/۰۰±۱/۲۶	۲۵/۳۳±۱/۱۷	۲۶/۳۳±۱/۱۷
	پس‌آزمون	۳۲/۶۰±۲/۰۲	۲۸/۸۰±۲/۶۳	۲۷/۴۳±۲/۰۰

می‌باشند و داده‌ها از توزیع نرمال برخوردار هستند. برای بررسی همگنی واریانس‌ها از آزمون لوین استفاده شد. نتایج این آزمون نشان داد که گروه‌های مورد مطالعه از واریانس‌های همگنی برخوردارند. همچنین، با توجه به ضرایب همبستگی بین پیش‌آزمون و پس‌آزمون متغیرها، مفروضه‌ی خطی بودن روابط بین متغیرهای همپراش یا کمکی (نمرات پیش‌آزمون) محقق شد و نیز از آنجا که متغیرهای همپراش با یکدیگر همبستگی بالایی نداشتند، لذا مفروضه‌ی هم خطی چندگانه اجتناب شد. بنابراین، در جدول زیر به ارائه‌ی نتایج تحلیل کوواریانس تک‌متغیری پرداخته شده است.

همان‌طور که در جدول ۳ مشاهده می‌شود، میانگین و انحراف معیار نمرات اشتیاق تحصیلی دانش‌آموزان دچار ناتوانی یادگیری سه گروه در پیش‌آزمون و پس‌آزمون آورده شده است. همان‌طور که جدول نشان می‌دهد نمرات دانش‌آموزان دچار ناتوانی یادگیری گروه‌های آزمایش در مرحله‌ی پس‌آزمون افزایش پیدا کرده‌اند. اما نمرات دانش‌آموزان دچار ناتوانی یادگیری گروه کنترل تغییر چندانی نکرده است. قبل از استفاده از آزمون تحلیل کوواریانس تک‌متغیری، پیش‌فرض‌های آن مورد بررسی قرار گرفت. برای بررسی نرمال بودن توزیع داده‌ها از آزمون کولموگروف-اسمیرنوف استفاده شد. نتایج این آزمون نشان داد که توزیع نمرات متغیرهای وابسته در پیش‌آزمون-پس‌آزمون نرمال

جدول ۴. نتایج تحلیل کوواریانس تک‌متغیری برای بررسی تفاوت بین گروه‌های آزمایش و کنترل در متغیر اشتیاق تحصیلی

منبع تغییرات	مجموع مجدورات	DF	میانگین مجدورات	F	Sig	تا
پیش‌آزمون	۶۵/۸۹	۱	۶۵/۸۹	۶/۳۶	۰/۰۰۱	۰/۵۳
گروه	۴۹۱/۵۳	۲	۲۴۵/۷۷	۲۳/۷۲	۰/۰۰۱	۰/۵۴
خطا	۴۲۴/۶۸	۴۱	۱۰/۳۶			

ووابسته‌ی اشتیاق تحصیلی وجود دارد ($F=۲۳/۷۲$, $P<0/01$). برای مشخص کردن اینکه تفاوت بین کدام گروه‌ها معنادار است، از آزمون تعقیبی بنفرونی استفاده شد که نتایج آن در جدول زیر آورده شده است.

همان‌طور که در جدول ۳ مشاهده می‌شود، نتیجه‌ی تجزیه و تحلیل کوواریانس تک‌متغیری حاکی از آن است که بعد از کنترل اثرات پیش‌آزمون، تفاوت آماری معناداری بین میانگین نمرات گروه‌ها در متغیر

جدول ۵. نتایج آزمون تعقیبی بنفرونی برای مقایسه‌ی میانگین پس‌آزمون اشتیاق تحصیلی در گروه‌های آزمایش و کنترل

متغیر وابسته	گروه (I)	گروه (J)	تفاوت میانگین‌ها (I-J)	Sig
اشتیاق تحصیلی	مهارت‌های ابراز وجود	راهبردهای خودنظارتی	۳/۸۰	۰/۰۰۱
	مهارت‌های ابراز وجود	کنترل	۵/۱۷	۰/۰۰۱
	راهبردهای خودنظارتی	کنترل	۱/۳۷	۰/۰۰۱

یادگیری می‌باشد.

همان‌طور که در جدول ۵ مشاهده می‌شود، بین هر دو گروه آزمایشی (آموزش مهارت‌های ابراز وجود و آموزش راهبردهای خودنظارتی) با گروه کنترل تفاوت آماری معناداری وجود دارد. بدین صورت که هر دو برنامه‌ی آموزشی در افزایش اشتیاق تحصیلی دانش‌آموزان دچار ناتوانی یادگیری تأثیر معناداری داشته‌اند. همچنین، بین دو گروه آزمایشی (آموزش مهارت‌های ابراز وجود و آموزش راهبردهای خودنظارتی) نیز تفاوت آماری معناداری وجود دارد که نشان دهنده‌ی تأثیرگذاری بیشتر آموزش مهارت‌های ابراز وجود نسبت به آموزش راهبردهای خودنظارتی بر اشتیاق تحصیلی دانش‌آموزان دچار ناتوانی

بحث و نتیجه‌گیری

پژوهش حاضر با هدف مقایسه‌ی تأثیر آموزش مهارت‌های ابراز وجود و راهبردهای خودنظارتی بر اشتیاق تحصیلی دانش‌آموزان دچار ناتوانی یادگیری انجام گرفت.

یکی از یافته‌های این پژوهش این بود که برنامه‌ی آموزشی مهارت‌های ابراز وجود بر اشتیاق تحصیلی دانش‌آموزان دچار ناتوانی یادگیری تأثیر داشته است و دانش‌آموزان دچار ناتوانی یادگیری گروه آزمایش نسبت

به دانش‌آموزان دچار ناتوانی یادگیری گروه کنترل در پس‌آزمون اشتیاق تحصیلی بیشتری داشتند. یافته‌ی پژوهش حاضر در این زمینه با یافته‌های پژوهش‌های افول و همکاران (۲۰۱۹)، عبدالعزیز و همکاران (۲۰۲۰) و اتودایک و همکاران (۲۰۲۰)، همسو می‌باشد. در تبیین این یافته می‌توان گفت که ابراز وجود شامل اصرار و پافشاری بر حقوق فردی و بیان افکار، احساسات و باورها به صورت مستقیم، صادقانه و به طریقی مناسب است، به گونه‌ای که به حقوق افراد دیگر نیز احترام گذاشته شود. همچنین ابراز وجود یک ویژگی رفتاری است که مشخصه‌ی آن رفتار اجتماعی مثبت به منظور دفاع از حق یا رسیدن به حق است. ابراز وجود را باید به صورت یک طیف در نظر گرفت که در یک سوی آن رفتار منفعلانه و در سوی دیگر رفتار پرخاشگرانه قرار دارد. حالت قاطعانه و تمایل به ابراز وجود، نه تنها ابراز صحیح خشم و تحریکات دیگر را در بر می‌گیرد، بلکه همه نوع احساسات گرم و شدیداً محبت‌آمیز را نیز شامل می‌شود (آندریوز، ۲۰۱۰). آموزش ابراز وجود به دانش‌آموزان کمک می‌کند زمان آزاد خود را با فعالیت‌های مولد مختلف کنترل کنند (اراتای و آیدوغان، ۲۰۱۵) و باعث بهبود تنظیم‌های عاطفی، سازگاری‌های اجتماعی، سازگاری‌های تحصیلی و اشتیاق تحصیلی در دانش‌آموزان می‌گردد. اشتیاق تحصیلی به خودی خود یک نتیجه‌ی تحصیلی مهم است، عملکرد را بهبود می‌بخشد و انتظارات مثبت در مورد توانایی‌های تحصیلی را تأیید می‌کند (میکامی و همکاران، ۲۰۱۷). علاوه بر این، به نظر می‌رسد اشتیاق به عنوان یک سیگنال اجتماعی مهم عمل می‌کند و واکنش‌های متقابل حمایتی را برمی‌انگیزد. به عنوان مثال، هنگامی که دانش‌آموزان درگیر هستند، از حمایت انگیزشی بیشتری توسط معلمان خود برخوردار می‌شوند.

از دیگر یافته‌های این پژوهش این بود که برنامه‌ی آموزشی راهبردهای خودنظارتی بر اشتیاق تحصیلی دانش‌آموزان دچار ناتوانی یادگیری تأثیر داشته است و دانش‌آموزان دچار ناتوانی یادگیری گروه آزمایش نسبت به دانش‌آموزان دچار ناتوانی یادگیری گروه کنترل در پس‌آزمون اشتیاق تحصیلی بیشتری داشتند. یافته‌ی پژوهش حاضر در این زمینه با یافته‌های پژوهش‌های راک (۲۰۰۵)، راک و همکاران (۲۰۰۷) و کلمونز و همکاران (۲۰۱۶)، همسو می‌باشد. در تبیین این یافته می‌توان گفت که آموزش راهبردهای خودنظارتی، زمینه‌ساز شکل‌گیری خود تحصیلی مثبت در دانش‌آموزان است. به دنبال این تغییر، خودنظارتی و مهارت‌های وابسته به آن، باعث می‌شود که دانش‌آموز به طور مداوم تلاش‌های تحصیلی خود را بر مدار نظم از پیش تعیین شده به پیش برد که در این فرآیند، به طور مستمر به ارزیابی پیامدهای تحصیلی خویش مبادرت

ورزیده و مبتنی بر ارزیابی‌های به عمل آمده به اصلاح امور تحصیلی و روندهای آن پردازد. یکی از تأثیرات آموزش راهبردهای خودنظارتی این است که به تلاش مستمر دانش‌آموز در حوزه‌های متنوع تحصیلی منجر می‌شود و به تبع آن زمینه را برای اشتیاق تحصیلی بیشتر دانش‌آموزان فراهم می‌آورد. یکی از شاخص‌های مهم سازگاری دانش‌آموزان، اشتیاق تحصیلی یا میزان مشارکت عاطفی، رفتاری و یا شناختی فرد در جنبه‌های تحصیلی مدرسه است، دانش‌آموزانی که بیشتر درگیر مدرسه هستند، نمرات پیشرفت بالاتری کسب می‌کنند و خطر ترک تحصیل را به طور قابل توجهی کاهش می‌دهند. فراتر از ارزش تحصیلی، مشارکت تحصیلی می‌تواند دانش‌آموزان را از مشارکت در رفتارهای مشکل‌زا مانند بزهکاری و مصرف مواد محافظت کند (راجرز، دیلی و مارتین، ۲۰۱۷).

همچنین، یافته‌های این پژوهش نشان داد که بین تأثیر آموزش مهارت‌های ابراز وجود و راهبردهای خودنظارتی بر اشتیاق تحصیلی دانش‌آموزان دچار ناتوانی یادگیری تفاوت معناداری وجود دارد و مهارت‌های ابراز وجود نسبت به راهبردهای خودنظارتی بر اشتیاق تحصیلی دانش‌آموزان دچار ناتوانی یادگیری تأثیرگذاری بیشتری دارد. در تبیین این یافته می‌توان گفت که ابراز وجود، بهزیستی شخصی را تقویت می‌کند و یک مهارت اجتماعی مهم است. بیشتر تعاریف ابراز وجود بر بیان مستقیم احساسات، تمایلات و افکار در زمینه‌های بین‌فردی تأکید و بر حقوق فردی تمرکز دارد (دمراه، ۲۰۲۱). آموزش تکنیک‌های ابراز وجود دانش‌آموزان را قادر می‌سازد تا به نفع خود عمل کنند، بدون نگرانی غیرضروری از خود دفاع کنند، احساسات صادقانه را به راحتی بیان کنند، بدون انکار حقوق دیگران از حقوق شخصی خود دفاع کنند. ابراز وجود نوعی رفتار و ارتباط شخصی است که با تمایل فرد برای دفاع از نیازها و علایق خود به شیوه‌ای باز و مستقیم مشخص می‌شود. فرد قاطع از چیزهایی دفاع می‌کند که برای او مهم است و در عین حال به چیزهایی که برای دیگران مهم است احترام می‌گذارد. ابراز وجود همچنین به عنوان فرآیند ارتباط مستقیم و مناسب نیازها، خواسته‌ها و نظرات یک فرد بدون تنبیه یا تحقیر دیگران تعریف شده است و می‌توان از آن به عنوان ابزاری برای معرفی و تداوم روابط حمایتی اجتماعی و تحصیلی استفاده کرد.

از لحاظ کاربردی با توجه به تأثیر آموزش مهارت‌های ابراز وجود و راهبردهای خودنظارتی بر اشتیاق تحصیلی دانش‌آموزان دچار ناتوانی یادگیری توصیه می‌شود افزایش و اجرای مداخلات مهارت‌های ابراز وجود و راهبردهای خودنظارتی در محیط‌های آموزشی توسط

1. Andrews
2. Eratay & Aydoğan
3. Mikami
4. Rogers, DeLay & Martin
5. Damrah

ناتوانی‌های یادگیری

فرسودگی تحصیلی دانشجویان پرستاری. *مجله ایرانی آموزش در علوم پزشکی*، ۱۵: ۳۰۳-۲۹۳.

<http://ijme.mui.ac.ir/article-1-3465-fa.html>

عصاره، ن.، پیرانی، ذ و زنگنه، ف. (۱۴۰۱). همسنجی اثربخشی آموزش خوددلسوزی شناختی و تنظیم هیجان بر سرمایه روانشناختی و اشتیاق

تحصیلی دانش‌آموزان دختر مبتلا به اضطراب. *روانشناسی مدرسه و آموزشگاه*، ۱۱(۲)، ۹۶-۱۱۰.

[DOI:10.22098/jsp.2022.1702]

میرنسب، م. (۱۳۹۴). اثربخشی آموزش مهارت‌های رفتاری و راهبردهای خودنظارتی بر اختلال اضطراب اجتماعی دانش‌آموزان. پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه تبریز، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی.

References

- Abbasi, M., Dargahi, S., Pirani, Z., & Bonyadi, F. (2015). Role of procrastination and motivational self-regulation in predicting students' academic engagement. *Iranian journal of medical education*, 15, 160-169. <http://ijme.mui.ac.ir/article-1-3624-en.html>
- Andrews, J.A. (2010). Substance abuse in girls. *Handbook of behavioral and emotional problems in girls*. New York: Kluwer Academic Press/Plenum. [DOI:10.1007/0-306-48674-1_6]
- Asareh, N., Pirani, Z., Abbasi, M. & Zanganeh, F. (2022). Evaluating the effectiveness of self-help cognitive and emotion regulation training on the psychological capital and academic motivation of female students with anxiety (Persian). *Journal of School Psychology and Institutions*, 11(2), 96-110. [DOI:10.22098/jsp.2022.1702]
- Basharpour, B. & Heidari, F. (2022). The model of structural relationships of family cohesion /adaptability, academic self-concept and social acceptability with school adjustment: The mediator role of educational engagement. *Journal of School Psychology and Institutions*, 11(2), 6-20. http://jsp.uma.ac.ir/article_1712.html?lang=en
- Bruhn, A., McDaniel, S., & Kreigh, C. (2015). Self-monitoring interventions for students with behavior problems: A systematic review of current research. *Behavioral Disorders*, 40, 102e121. [DOI:10.17988/BD-13-45.1]
- Chieffo, D. P. R., Arcangeli, V., Moriconi, F., Marfoli, A., Lino, F., Vannuccini, S., ... & Mercuri, E. M. (2023). Specific learning disorders (SLD) and behavior impairment: comorbidity or specific profile? *Children*, 10(8), 1356. [DOI:10.3390/children10081356]

روانشناسان و مشاوران مدارس به ویژه برای هدف قرار دادن توانمندی‌های تحصیلی و افزایش سطح اشتیاق تحصیلی دانش‌آموزان دچار ناتوانی یادگیری، مورد توجه قرار گیرد. عدم کنترل متغیرهای جمعیت‌شناختی و استفاده از مقیاس خودگزارش‌دهی از جمله محدودیت‌های پژوهش حاضر بود که پیشنهاد می‌شود پژوهش‌های با کنترل متغیرهای جمعیت‌شناختی و با استفاده از ابزارهای دیگر همچون مشاهده و مصاحبه انجام پذیر تا قابلیت تعمیم‌پذیری بیشتری داشته باشد.

ملاحظات اخلاقی

پیروی از اصول اخلاق پژوهش

اصول اخلاقی تماماً در این مقاله رعایت شده است. شرکت‌کنندگان اجازه داشتند هر زمان که مایل بودند از پژوهش خارج شوند.

حامی مالی

پژوهش حاضر هیچ گونه حمایت مالی از طرف نهاد یا سازمانی خصوصی یا دولتی دریافت نکرده است.

مشارکت نویسندگان

تمامی نویسندگان در طراحی، اجرا و نگارش همه بخش‌های پژوهش حاضر مشارکت داشته‌اند.

تعارض منافع

بنابر اظهار نویسندگان این مقاله تعارض منافی ندارد.

منابع

- بش‌پور، س.، و حیدری، ف. (۱۴۰۱). الگوی روابط ساختاری انسجام/سازشیافتگی خانواده، خودپنداره تحصیلی و مقبولیت اجتماعی با سازگاری با مدرسه: نقش میانجی اشتیاق تحصیلی. *روانشناسی مدرسه و آموزشگاه*، ۱۱(۲)، ۶-۲۰. http://jsp.uma.ac.ir/article_1712.html?lang=en
- سازمان بهداشت جهانی. (۱۳۸۵). *برنامه آموزش مهارت‌های زندگی*. ترجمه: لادن فتی، فرشته موتابی و مهرداد کاظم‌زاده. تهران، انتشارات دانژه.
- فیروزکوهی برنج‌آبادی، م. (۱۳۹۲). بررسی تاثیر آموزش خودنظارتی بر بهبود مهارت‌های خواندن دانش‌آموزان دارای مشکلات خواندن. پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه علامه طباطبایی، دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی. تهران.
- عباسی، م.، درگاهی، ش.، محمد علیپور، ز. (۱۳۹۴). محرابی علیرضا. نقش عوامل استرس‌زای دانشجویی در پیش‌بینی تعلل‌ورزی و

- Cox, F. M. & Marshall, A. D. (2020). Educational engagement, expectation and attainment of children with disabilities: Evidence from the Scottish Longitudinal Study. *British Educational Research Journal*, 46(1), 222-246. [DOI:10.1002/berj.3576]
- Damrah, L. (2021). Self-Assertiveness and the relationship with Academic Self-Efficacy and Student Engagement of Jordanian Students: A Descriptive, Correlational Study. [DOI:10.12785/ijpi/090101]
- Encyclopedia of Mental Disorders 2007. <http://www.minddisorders.com/A-Br/Assertiveness-training.html>
- Eratay, E., & Aydoğan, Y. (2015). Study of the relationship between leisure time activities and assertiveness levels of students of Abant İzzet Baysal University. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 191, 2213–2218. [DOI:10.1016/j.sbspro.2015.04.532]
- Etodike, C. E. Ike, P. R. & Chukwura, E. N. (2020). Assertiveness Training: Academic Performance and Self Esteem among College Students in Selected Rural Areas. *International Journal for Psychotherapy in Africa*, 2(1). <https://journals.ezenwaohaetorc.org/index.php/IJP/article/view/942>
- Flanklin, D. J. (1998). Assertiveness skills in <http://www.headinjury.com/assertskills.htm>
- Fredricks, J. A. Blumenfeld, P. C. & Paris, A. H. (2004). School engagement: Potential of the concept, state of the evidence. *Review of educational research*, 74(1), 59-109. [DOI:10.3102/00346543074001059]
- Goegan, L. D. & Daniels, L. M. (2020). Students with LD at postsecondary: Supporting success and the role of student characteristics and integration. *Learning Disabilities Research & Practice*, 35(1), 45–56. [DOI:10.1111/ldrp.12212]
- Goroshit, M., & Hen, M. (2021). Academic procrastination and academic performance: Do learning disabilities matter? *Current Psychology: A Journal for Diverse Perspectives on Diverse Psychological Issues*, 40(5), 2490–2498. [DOI:10.1007/s12144-019-00183-3]
- Grigorenko, E. L., Compton, D. L., Fuchs, L. S., Wagner, R. K., Willcutt, E. G., & Fletcher, J. M. (2020). Understanding, educating, and supporting children with specific learning disabilities: 50 years of science and practice. *American Psychologist*, 75(1), 37–51. [DOI:10.1037/amp0000452]
- Hammed, T. A. 1996. Assertiveness Skills, Ibadan: CYFO Behaviour Services Paper. Encyclopedia of Mental Disorders 2007. Assertiveness training in <http://www.minddisorders.com/A-Br/Assertiveness-training.html>.-3
- Igbeneghu, P. E. & Ademokoya, J. A. (2020). Effects of rational emotive behaviour therapy and assertiveness skills training on healthy sexual behaviours among adolescents with learning disabilities in Ibadan, Nigeria. *European journal of education studies*, 7(11). [DOI:10.46827/ejes.v7i11.3345]
- Kim, J. Y. Kim, E. & Lee, I. (2021). Influence of self-Esteem of middle school students for mental care on academic achievement: based on the mediation effect of grit and academic enthusiasm. *International journal of environmental research and public health*, 18(13), 7025. [DOI:10.3390/ijerph18137025]
- Lekwa, A. J., Reddy, L. A., & Shernoff, E. S. (2019). Measuring teacher practices and student academic engagement: A convergent validity study. *School Psychology*, 34(1), 109. [DOI:10.1037/spq0000268]
- Mikami, A. Y., Ruzek, E. A., Hafen, C. A., Gregory, A., & Allen, J. P. (2017). Perceptions of relatedness with classroom peers promote adolescents' behavioral engagement and achievement in secondary school. *Journal of youth and adolescence*, 46, 2341-2354. [DOI:10.1007/s10964-017-0724-2]
- Ofole, N. M. & ONYEBIGWA, U. (2019). Can Assertiveness Skills Training (AST) and Dialectical Behaviour Therapy Treat Social Skills Deficit of Peer Rejected in-School-Adolescents in Ibadan, Nigeria? *Ife Social Sciences Review*, 27(1), 82-95.
- Peneva, I. & Mavrodieva, S. (2013). A historical approach to assertiveness. *Theoretical Analyses. Psychological Thought*, 6(1), 3– 26. [DOI:10.5964/psyct.v6i1.14]
- Rispoli, M., Zaini, S., Mason, R., Brodhead, M., Burke, M. D., & Gregori, E. (2017). A systematic review of teacher self-monitoring on implementation of behavioral practices. *Teaching and Teacher Education*, 63, 58-72. [DOI:10.1016/j.tate.2016.12.007]
- Rock, M. L. & Thead, B. K. (2007). The effects of fading a strategic self-monitoring intervention on students' academic engagement, accuracy, and productivity. *Journal of Behavioral Education*, 16, 389-412. [DOI:10.1007/s10864-007-9049-7]
- Rogers, A. A., DeLay, D., & Martin, C. L. (2017). Traditional masculinity during the middle school transition: Associations with depressive symptoms and academic engagement. *Journal of youth and adolescence*, 46, 709-724. [DOI:10.1007/s10964-016-0545-8]
- Schwartz, A. E., Hopkins, B. G., & Stiefel, L. (2019). The effects of special education on the academic performance of students with learning disabilities. Annenberg Institute at Brown University
- Wang, L. C., & Chung, K.K.H. (2022). Do Taiwanese undergraduate students with SLD use different learning strategies than students without these disabilities? *Learning Disabilities Research & Practice*, 37(1), 6–17. [DOI:10.1111/ldrp.12269]
- Watson, T. & Berry, B. (2022). Using Classroom Clickers to Increase Academic Engagement for Elementary School-Aged Students with Disabilities. *Journal of Special Education Technology*, 37(2), 266-275. [DOI:10.1177/01626434211004455]
- Williams, J., & Kumar, A. (2023). Mediating role of self-concept on character strengths and well-being among adolescents with specific learning disorder in India. *Research in Developmental Disabilities*, 132, 104372. [DOI:10.1016/j.ridd.2022.104372]